

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΜΕΣΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΕΝΙΑΙΕΣ ΤΕΛΙΚΕΣ ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΠΤΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ 2023-2024

Μάθημα: ΛΟΓΙΚΗ-ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ Γ΄ Λυκείου (κωδ. μαθήματος: Γ073)

ΛΥΣΕΙΣ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟΥ ΔΟΚΙΜΙΟΥ(Α΄ ΣΕΙΡΑ)

Σημείωση: Όπου «σ.» η σελίδα αναφέρεται στο βιβλίο: Στ. Βιρβιδάκης, Βασίλης Καρασμάνης, Χαρ. Τουρνά, *Αρχές Φιλοσοφίας*, Β΄ Γενικού Λυκείου ΥΠΔΒΘ, Αθήνα, ΙΤΥΕ-«ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ» 2012 και όπου «σ.*» η σελίδα αναφέρεται στο βιβλίο: Θεοδόσιος Ν. Πελεγρίνης, *Αρχές Φιλοσοφίας*, Β΄ Ενιαίου Λυκείου, ΥΕΠΘ-ΠΙ, Αθήνα, ΟΕΔΒ 2002.

ΜΕΡΟΣ Α΄ (Μονάδες 10Χ3=30)

A1.

1. γ (σ. 222) [Μονάδες 3]
2. β (σ. 124) [Μονάδες 3]
3. α (σ. 122) [Μονάδες 3]
4. ε (σ.* 151) [Μονάδες 3]
5. δ (σ.* 138) [Μονάδες 3]

A2.

- α. Σ (σ. 222) [Μονάδες 3]
- β. Σ (σ.* 38) [Μονάδες 3]
- γ. Λ (σ. 125) [Μονάδες 3]
- δ. Λ (σ. 142) [Μονάδες 3]
- ε. Σ (σ.* 137) [Μονάδες 3]

ΜΕΡΟΣ Β´ (Μονάδες 2Χ10=20)

B1. Ο Πλάτωνας υποστήριξε ότι η τέχνη, και ιδιαίτερα η ποίηση, δεν είναι απλώς άχρηστη, αλλά και επικίνδυνη για την κοινωνική ζωή, αφού μας απομακρύνει από την αλήθεια (η τέχνη αντιγράφει τα αντίγραφα των αληθινών πραγμάτων, των ιδεών) και υπονομεύει τον ηθικό τρόπο ζωής, αφού στα ποιήματα κυριαρχούν οι δολοπλοκίες, οι φόννοι, οι προδοσίες κτλ. (βλ. σ.* 134- 135) [Μονάδες 10]

B2. Σύμφωνα με την υλιστική θεωρία, οτιδήποτε υπάρχει είναι υλικό, δηλαδή ο κόσμος δεν είναι φτιαγμένος από πνεύμα στο οποίο ενυπάρχει η συνείδηση (όπως υποστηρίζουν οι ιδεαλιστές). [Μονάδες 6]

Υπάρχουν διάφορες παραλλαγές. Οι μαθητές/τριες οφείλουν να καταγράψουν δύο από τις ακόλουθες παραλλαγές:

1. Η πιο ακραία μορφή υλισμού, που ονομάζεται φυσικαλισμός ή θεωρία της ταυτότητας (κάθε νοητικό συμβάν ταυτίζεται απόλυτα με ένα φυσικό συμβάν).
2. Ο συμπεριφορισμός ή μπιχεβιορισμός (ανάγει το πνευματικό στοιχείο στην τάση μας προς μία συμπεριφορική αντίδραση).
3. Η θεωρία διπλής όψης (δέχεται μόνο ένα είδος οντοτήτων, των οποίων η ουσία έχει δύο διαφορετικά, αναπόσπαστα συνδεδεμένα είδη ιδιοτήτων, τις πνευματικές και τις υλικές).

(βλ. σ. 124-127) [Μονάδες 4]

ΜΕΡΟΣ Γ´ (Μονάδες 2Χ25=50)

Γενικές Οδηγίες

Γ1.

(α) Οι μαθητές/τριες οφείλουν να καταγράψουν και να εξηγήσουν τέσσερα (4) από τα ακόλουθα χαρακτηριστικά:

1. Αγνοούμε τη λειτουργία του ανθρώπινου εγκεφάλου, ενώ γνωρίζουμε τη λειτουργία της μηχανής/τεχνητής νοημοσύνης, αφού αυτή αποτελεί ανθρώπινο κατασκεύασμα (είναι προγραμματισμένη από τον άνθρωπο).
2. Ο ανθρώπινος εγκέφαλος κατέχει άπειρους τρόπους για να λύσει ένα πρόβλημα, ενώ η μηχανή όχι.
3. Ο ανθρώπινος εγκέφαλος λειτουργεί σε μία συγκινησιακή/συνειδησιακή βάση, ενώ η τεχνητή νοημοσύνη όχι.
4. Ο άνθρωπος διαφέρει από τις μηχανές στην εξαισθητηριακή αντίληψη και τα παραφυσικά φαινόμενα, όπως είναι η τηλεπάθεια, η πρόγνωση του μέλλοντος κτλ.
5. Ο άνθρωπος, σε αντίθεση με τη μηχανή, έχει «ψυχή».
6. Ο άνθρωπος, σε αντίθεση με τη μηχανή, έχει αυτοσυνειδησία, αίσθηση της προσωπικής του ταυτότητας.
7. Ο άνθρωπος μπορεί να κρίνει και να ελέγχει τη νοημοσύνη του.
(βλ. σ. 134- 136) [16 Μονάδες]

(β) Οι μαθητές/τριες οφείλουν να καταγράψουν δύο από τις ακόλουθες διαφορές:

1. Ο άνθρωπος είναι από τη φύση του ζώο πολιτικό (Αριστοτέλης), είναι δηλαδή προορισμένος να ζει σε κοινωνία με άλλους ανθρώπους.
2. Ο άνθρωπος είναι ζώο έλλογο· συνεπώς διαθέτει από τη φύση του λόγο, δηλαδή ομιλία και λογική.
3. Ο άνθρωπος διαφοροποιείται από τα ζώα, αφού διαθέτει νόηση (Homo Sapiens), (σύμφωνα με τον Πλάτωνα και τον Λοκ).
4. Ο άνθρωπος είναι το μόνο ζώο που έχει την αίσθηση του ωραίου (αισθητική κρίση/απόλαυση).
5. Ο άνθρωπος διαφέρει από τα ζώα, αφού είναι ο μόνος που μπορεί να επινοήσει και να κατασκευάσει εργαλεία (Homo Faber).
6. Ο άνθρωπος μπορεί να ξεχωρίσει το καλό από το κακό (ηθική κρίση).
7. Ο άνθρωπος έχει συνείδηση και ελευθερία της βούλησης.
(βλ. σ. 222-223) [Μονάδες 4]

Άρα ο άνθρωπος δεν ζει/επιβιώνει απλώς, αλλά είναι ένα ζώο που μπορεί να δημιουργήσει τέχνη, έχει συνείδηση, μπορεί να ξεχωρίσει το καλό από το κακό, έχει νόηση κτλ. [Μονάδες 5]

Σημείωση: Μπορεί να γίνει αποδεκτή οποιαδήποτε τεκμηριωμένη απάντηση, εφόσον ο/η μαθητής/τρια θα έχει αναπτύξει τη δική του/της δομημένη επιχειρηματολογία.

Γ2.

(α) Τα τελευταία χρόνια, τα ηθικά αυτά ζητήματα/διλήμματα (λ.χ. κλωνοποίηση, ευθανασία κ.ά.), λόγω της ραγδαίας επιστημονικής-τεχνολογικής ανάπτυξης και της εφαρμογής των επιτευγμάτων της στην πράξη, απασχολούν όλο και περισσότερο το πεδίο της εφαρμοσμένης ηθικής. Κυρίως, στον τομέα της ιατρικής ηθικής και της βιοηθικής προκύπτουν νέες καταστάσεις, στις οποίες φαίνεται να αλληλοσυγκρούονται αξίες, όπως η ωφέλεια του συνόλου, η δικαιοσύνη και η αυτονομία. Π.χ. σε ό,τι αφορά στην κλωνοποίηση οργάνων, είναι δυνατό να προκύπτει ωφέλεια για τους ανθρώπους οι οποίοι χρειάζονται μεταμόσχευση. Προκύπτουν, ωστόσο, πολλά ηθικά και νομικά διλήμματα, ακόμη και θρησκευτικά π.χ. στην περίπτωση της ευθανασίας και της έκτρωσης. (βλ. σ. 163-165) [Μονάδες 10]

(β) Η ηθική θεωρία που, γενικότερα, υιοθετεί ένα άτομο καθορίζει τη στάση του απέναντι στα συγκεκριμένα προβλήματα. Διαφορετική θα είναι η στάση του, εάν υιοθετήσει λ.χ. την ηθική θεωρία του Καντ και διαφορετική εάν ενστερνιστεί τη θεωρία του ωφελιμισμού. Για παράδειγμα, στην περίπτωση της ευθανασίας ένας ωφελιμιστής θα υπολόγιζε τις συνέπειες για τον ασθενή (φοβεροί πόνοι), για τους συγγενείς (θλίψη που τον βλέπουν να υποφέρει) κ.ά. Παρόμοια θα σκεφτόταν, για παράδειγμα, και στην περίπτωση της κλωνοποίησης, υπολογίζοντας στα θετικά και στην ωφέλεια που θα προέκυπτε για τον άνθρωπο. Εξάλλου, σύμφωνα με τον ωφελιμισμό (Τζ. Μπένθαμ, Τζ. Στ. Μιλ), σκοπός των πράξεών μας πρέπει να είναι η μεγαλύτερη κατά το δυνατόν ωφέλεια για τον μεγαλύτερο κατά το δυνατόν αριθμό ατόμων. (βλ. σ. 164, 142) [Μονάδες 10]

(γ) Ο επιστήμονας και ο φιλόσοφος οφείλουν να είναι ενάρετοι, να μην είναι αλαζόνες και να υπηρετούν το καλό της ανθρωπότητας, θέτοντας όρια στην επιστήμη. [Μονάδες 5]

Σημείωση: Μπορεί να γίνει αποδεκτή οποιαδήποτε τεκμηριωμένη απάντηση, εφόσον ο/η μαθητής/τρια θα έχει αναπτύξει τη δική του/της δομημένη επιχειρηματολογία.